

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE ÇOCUK YAZINI

ABD tarihinin ilk dönemlerinde çocukların okuma isteklerinin karşılanmasında genellikle Püritenlere özgü sert ve katı bir tavır takınıldığı görülmektedir. Bu dönemin bir başka özelliği de İngiliz yazın ürünü birtakım balatların, masalların, hatta serüven hikâyelerinin ilk Amerikan çocuk yayınları arasında yer almasıdır.

İlk eserler

Çocuklar için yazılan ilk yerli eserlerin çoğu öğretici bir nitelik taşıyordu. John Cotton'un 1646'da yayımlanan *Spiritual Milk for Boston Babes* (Bostonlu Küçük Çocuklar İçin Manevi Süt) ve Jacob Abbott'un 1850-53 yıllarında yayımlanan *Franconia Stories* (Frankonya Hikâyeleri) adlı kitapları ile Peter Perley'in (asıl adı Goodrich) ahlaki hikâyeleri doğrudan doğruya çocukları göz önünde tutan ilk Amerikan eserleridir.

İç savaşın bitiminden XIX. yüzyılın sonlarına değin uzanan zaman içinde daha çok Protestan ve Viktoriyenlerin etkisi duyulan bir kültür ortamında çocuk yazınının gelişmesi pek güçlü. Ne var ki çocukların yetişimi ve eğitime karşı Avrupa'da gittikçe artan ilgi Yeni Dünya'yı da etkisi altına almış bulunuyordu. Öte yandan, katı ve sert kurallara bağlı Püritenizm de giderek gücünü yitirmeye başlamıştı. Bunlara ek olarak Louisa May Alcott ve Samuel Clemens (Mark Twain), Mary Mapes Dodge, Lucretia Hale, Thomas Bailey Aldrich gibi yerli yazarlar da çocuk yazını alanında değişik nitelikte eserler vermeye başlamışlardı. Alcott'un 1868 ve 1869'da yayımladığı iki ciltlik *Little Women* (Küçük Kadınlar) adlı ünlü eseri bugün bile okunurluğunu sürdürmektedir. Mark Twain'in *Tom Sawyer* (1876) ve *Huckleberry Finn* (1885) adlı eserleri ise anlatım ve gözlem ustalığıyla yalnız Amerikan çocuk klasikleri arasında seçkin bir yer almakla kalmamış, tüm dünya çocuklarının beğendikleri kitaplar arasına girmişlerdir.

Romantik eğilim

Başlangıçta öğreticiliği üstün tutan ve daha sonra materyalist değerler üzerinde duran Amerikan çocuk yazınında XIX. yüzyılın sonlarına doğru romantik bir eğilim görülür. Bu eğilimin önde gelen temsilcilerinden biri, yazarlığı ve ressamlığı bir arada başarıyla yürütmüş olan Howard Pyle'dir. Onun *Merry Adventures of Robin Hood* (Robin Hood'un Neşeli Serüvenleri, 1883), *Otto of the Silver Hand* (Gümüş Elli Otto, 1888) ve *Men of Iron* (Demirden Adamlar, 1892) gibi, konularını tarihten alan destansı eserleri, çağın romantik duygularını yansıtır. Eugene Field'in *Poems of Childhood* (Çocukluk Şiirleri, 1896) adlı kitabındaki pastoral şiirler ile James Whitcomb Riley'in yine aynı türden bir kitabındaki *Rhymes of Childhood*, (1891) kısa şiirleri de materyalizme karşı gelişen duygusallığın belirtileridir. Frances Hodgson Burnett'in *Little Lord Fauntleroy* (1886) *A Little Princess* (Bir Küçük Prenses, 1905) ve *The Secret Garden* (Gizli Bahçe, 1911) gibi hâlâ çocukların zevkle okudukları duygusal romanları ise yirminci yüzyılın başlarında bile etkisini sürdüren romantik akımın birer ürünüdür.

Yirminci yüzyılın özellikleri

Amerikan çocuk yazınında yirminci yüzyılın başlarında görülen gelişmelerden biri, fanteziye ve masala yönelik denemelere girişilmesi olmuştur. L. Frank Baum'un olağanüstü bir sihirbazı anlatan *The Wonderful Wizard of Oz* (1900) adlı eseri, bu türün ilk başarılı örneklerinden biri sayılabilir. Bu döneme ilişkin başka bir gelişme, çocuk kitaplarının tanıtılması ve eleştirilmesi konusunda görülmüştür. Çeşitli masal kitaplarının çok sayıda yayımı da bu döneme rastlar. Ancak Amerikan çocuk yazınının 1900-1929 yılları arasında özgün eserler bakımından pek verimli olmadığı ileri sürülmektedir.

Birinci Dünya Savaşından sonra çocuklar için hikâye, roman ve şiir gibi geleneksel yazı türlerinin dışında başka birtakım kitapların yayımına da devam edilmiştir. Bu kitaplarda önce-leri V.M. Hillyer'in 1922'de yayımlanan *Child's History of the World* (Çocuklar İçin Dünya Ta-